

Wat je koopt heeft impact handvaten voor duurzaam inkopen

Janine Swaak, Inkopen met Impact, Provincie Overijssel

Zwolle

Nieuwe Energie Overijssel

Wat heb jij het laatst gekocht?

RETURN
to
SENDER

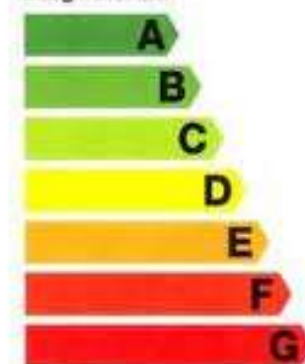

BIOLOGISCH

Energielabel

Laag verbruik

Hoog verbruik

**Duurzaamheid is he-le-maal Lies'
ding in nieuwe Kruidvat-
commercial**

JOIN THE B CORP MOVEMENT

Certified

®

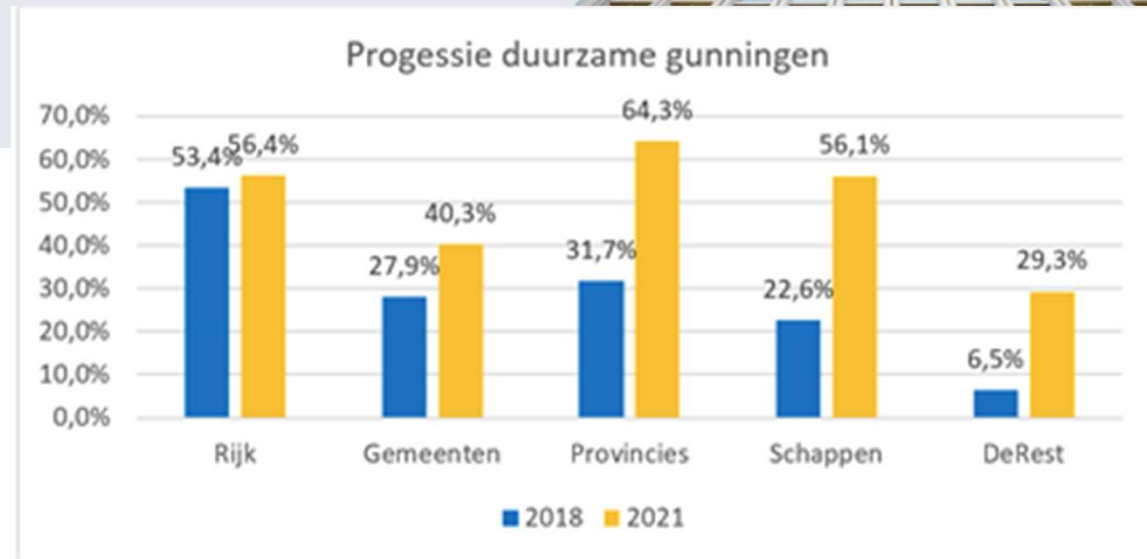
Corporation

Green
Element

Duurzaam inkopen

Provincies en rijksdiensten gaan voorop in duurzaam gunnen

Jaarlijkse ranking **duurzaam aanbesteden**:

- **duurzaam uitvoeren** van een opdracht b.v. lage CO₂ emissie materieel, reductie transport
- **duurzaam resultaat** b.v. middels MKI of CO₂-beprijzing, energielabel

De **Nederlandse overheid** is met haar inkoop verantwoordelijk voor **18% van de CO₂-voetafdruk** en **23% van het grondstoffengebruik** binnen Nederland.

De **inkoop van energie** levert de grootste bijdrage aan de **CO₂-voetafdruk**. Gevolgt door inkopen van **transport, bouw en machinerie**.

In de **bouwopdrachten** van de overheden is het meeste **grondstoffengebruik**.

(RIVM, Metabolic en Purfacts, 2021).

1. EINDE AAN ARMOEDE

2. EINDE AAN HONGER

3. GEZONDHEID EN WELZIJN

4. GOED ONDERWIJS

5. VROUWEN EN MANNEN
GELIJK

6. SCHOON DRINKWATER EN
GOEDE SANITAIRE
VOORZIENINGEN

7. DUURZAME EN
BETAALBARE ENERGIE

8. FATSOENLIJKE BANEN EN
ECONOMISCHE GROEI

9. INNOVATIE EN DUURZAME
INFRASTRUCTUUR

10. MINDER ONGELIJKHEID

11. VEILIGE EN DUURZAME
STEDEN

12. DUURZAME CONSUMPTIE
EN PRODUCTIE

13. KLIMAATVERANDERING
AANPAKKEN

14. BESCHERMING VAN ZEEËN
EN OCEANEN

15. HERSTEL ECOSYSTEMEN
EN BEHOUD BIODIVERSITEIT

16. VREDE, VEILIGHEID EN
RECHTVAARDIGHEID

17. PARTNERSCHAPPEN VOOR
DE DOELEN

Innovatiegericht duurzaam inkopen

Startup in Residence Energie-innovatie:

de provincie & partners
als eerste klant
van innovatieve
oplossingen voor
7 energievraagstukken

7 vraagstukken

- **Renovatiepakketten** die de energievraag verminderen, geschikt voor woningen uit de **jaren '70 en '80**, die praktisch uitvoerbaar én betaalbaar zijn voor huurders en woningeigenaren.
- Een **duurzame relatief hoge warmtevoorziening** voor bestaande woningen waarbij lage temperatuur verwarming onvoldoende is, of voor woningen die niet ingrijpend kunnen worden gerenoveerd.
- Oplossingen voor **opslag en/of buffering om energie** (elektriciteit of warmte) op een ander moment te kunnen gebruiken dan wanneer het beschikbaar is.
- Oplossingen om **sportvelden te benutten voor het opwekken van energie**.
- Oplossingen voor de **verduurzaming** van woningen met **cultuurhistorische waarde en monumentale gebouwen** met een hoog rendement, tegen een betaalbare prijs
- Oplossingen om **voorzieningen** zoals gemalen, verlichting en telecommasten in het **buitengebied zelfvoorzienend**, duurzaam en toekomstbestendig te maken.
- **Wildcard**: andere innovatieve oplossingen passend bij onze uitdagingen in de energietransitie.

Vraagstuk: “Renovatie ‘70-’80 woningen”

welbions
Thuis in Borne
en Hengelo

 deltaWonen

Zwolle

Nieuwe Energie Overijssel

provincie **Overijssel**

A man with short blonde hair, wearing a grey blazer over a light blue shirt and jeans, stands with his hands in his pockets in front of a modern red building. The building has horizontal wooden siding and a large window. The roof is covered with solar panels. In the foreground, there are out-of-focus green plants.

Vraagstukken:
“Opslag/buffering van energie”
“Duurzame relatief hoge verwarming”

weibions
Thuis in Borne
en Hengelo

deltaWonen

Zwolle

Nieuwe Energie Overijssel

provincie **Overijssel**

Vraagstukken:
“Verduurzaming monumentale panden”
“Duurzame relatief hoge verwarming”

weibions
Thuis in Borne
en Hengelo

 deltaWonen

Zwolle

Nieuwe Energie Overijssel

provincie Overijssel

Vraagstuk: “Koele velden en warme douches”

weibions
Thuis in Borne
en Hengelo

deltaWonen

Zwolle

Nieuwe Energie Overijssel

provincie

Overijssel

inkoop-
vraagstuk

inschrijvingen

53

businesscase

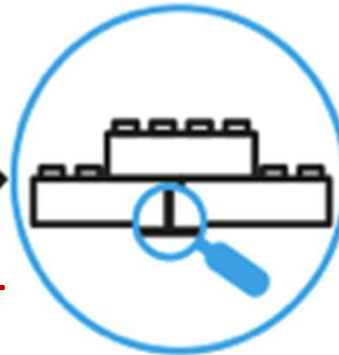
16

in dialoog
businesscase opstellen
beschrijven eerste versie product

25KEuro per partij

praktijktest

11

oplossing uitwerken
tot prototype
en testen in de praktijk

100KEuro per test

1e klant

vraagstuk opgelost?
oplossing wordt
afgenomen

Reportage van EenVandaag over dé oplossing uit het oosten

Zaterdag 1 mei zond EenVandaag een reportage uit over waarom huizenbezitters nog steeds voor een CV-ketel kiezen terwijl we 'van het gas af moeten'. Stefan van Uffelen legde in heldere taal waarom onze warmtepomp een goede oplossing is.

**Cool uit Enschede
test bij deltaWonen**

Gekleurde zonnepanelen van Soluxa aan de gevel van het Provinciehuis

**Aardwarmte van Quooste-Van Gelder
voor de monumentale boerderij
op de Universiteit Twente**

De bouw van een collectorveld in Zwolle

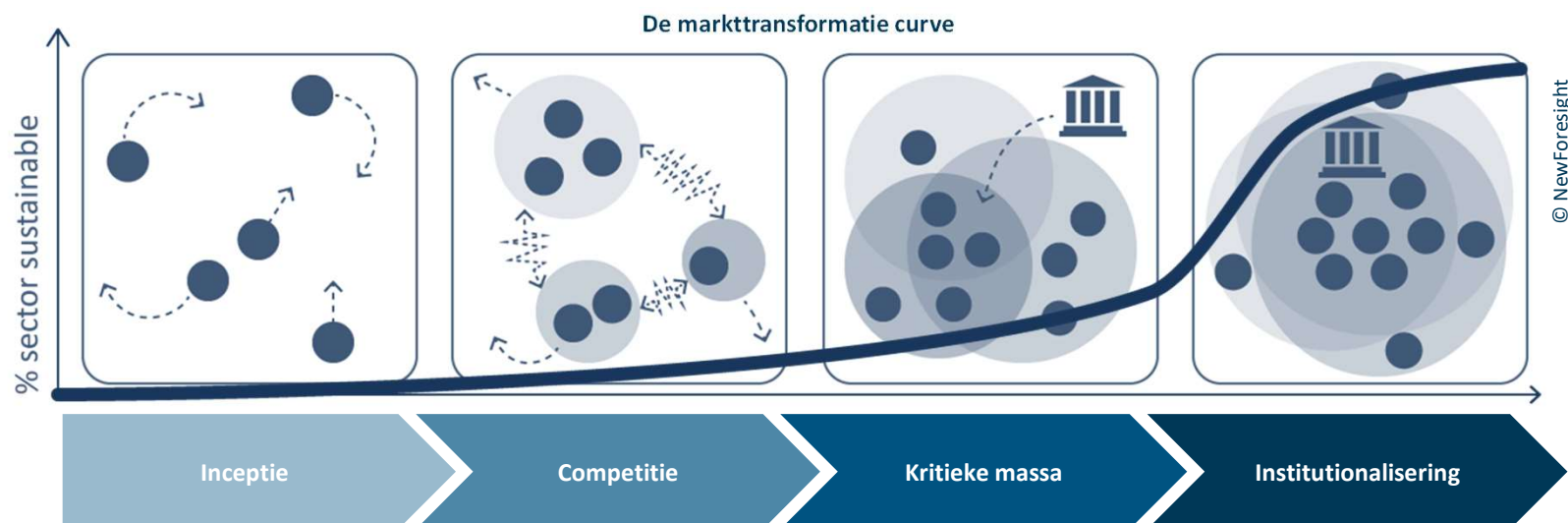
Sallandse
United

Wat leren we hiervan

- Opdrachtgeverschap & ondernemerschap
- Investeer in het leren kennen van elkaars bijdragen en belangen
- Bij innovatiegericht duurzaam inkopen: extra ruimte nodig voor tijd, geld, risico's

Innovatiegericht en duurzaam inkopen

De 'Inceptie' fase wordt gekenmerkt door beginnend **bewustzijn** van problemen, en **gefragmenteerde pilot projecten**

De 'Competitie' fase wordt gekenmerkt door **concurrentie** op duurzaamheid door **koplopers** en de creatie van **marktprikkels**

De 'Kritieke massa' fase wordt gekenmerkt door **samenwerking** en **creatie** van de juiste **voorwaarden voor verandering**

De 'Institutionalisering' fase wordt gekenmerkt door **institutionalisering** van de **nieuwe normaal**

subsidies voor innovaties **innovatiegericht** **duurzaam inkopen**

true pricing in inkoop (b.v. MKI, CO₂)

proactieve normontwikkeling over inkooptrajecten

niet-duurzame oplossingen
worden niet meer ingekocht

provincie **Overijssel**

Wat is een ideale 'duurzame' inkoper

Lange termijn visie

Is duidelijk over wat bedoeld wordt met duurzaamheid.

Heeft heldere voorspelbare ambities.

Draagt een gedeelde visie vanuit samenwerkende partijen.

Dit geeft sturing en zekerheid aan ontwikkelaars/leveranciers. Investeringsbereidheid neemt toe.
Stimuleert innovatie.

Proactieve normontwikkeling

Beseft dat hogere normen nodig zijn om doelstellingen te behalen. **Met alleen bestaande oplossingen lukt het niet.**

Doet dit stap voor stap leert en deelt ervaringen.

Dit vereenvoudigt het toepassen van de oplossingen. Stimuleert innovatie.

Ruimte en tijd voor dialoog

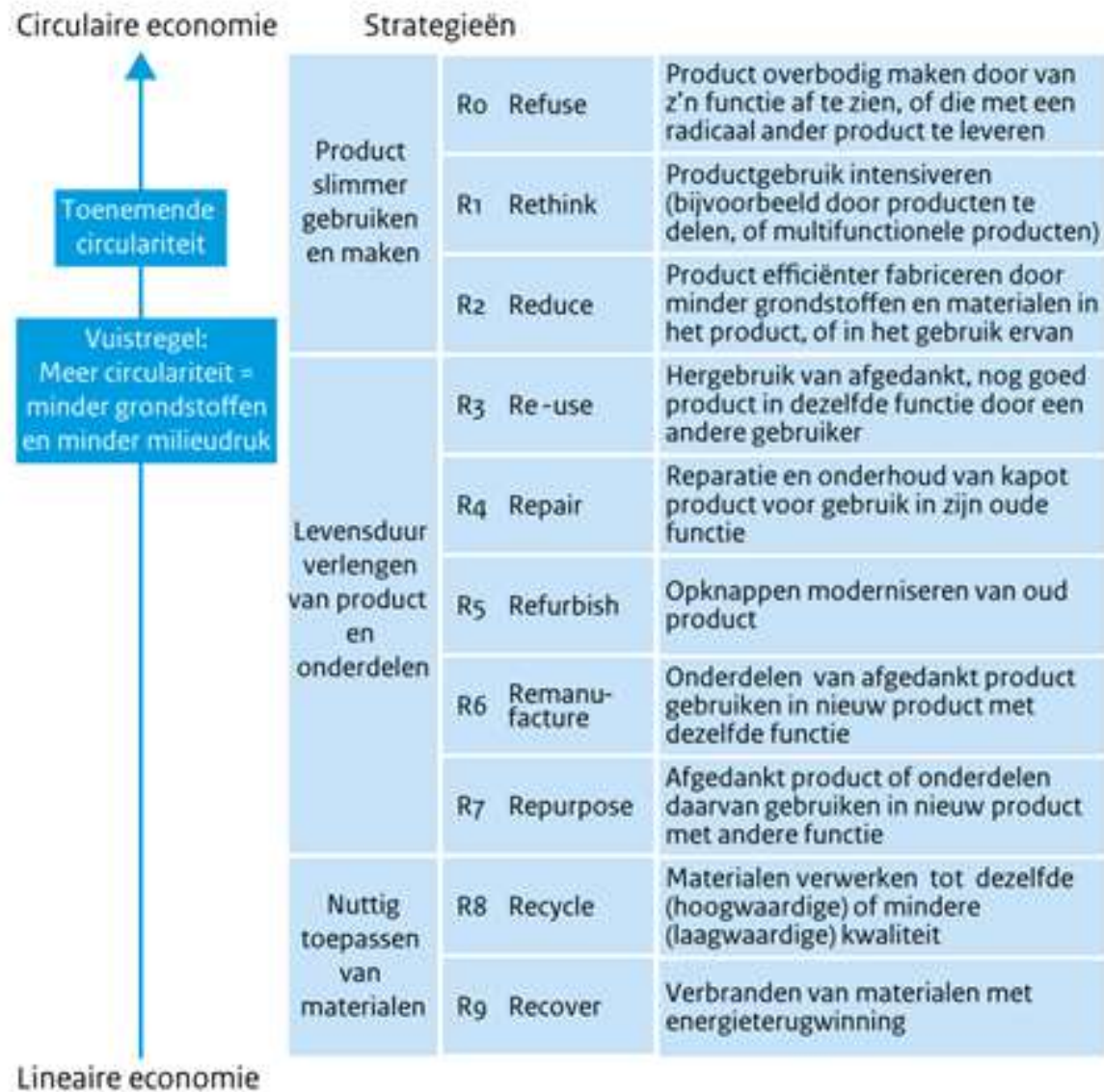
Voor opdrachtgever over (on)mogelijkheden van de markt.
Voor de opdrachtnemer (hele keten) over behoeften van opdrachtgevers.

Zorgt dat functionele behoeften en kwaliteit leidend zijn en dat techniek en (reken)instrumenten volgen.

Doorlopend contact en **open houding** van alle betrokkenen.

Instrumenten duurzaam inkopen **(milieu, grondstoffen)**

R-ladder

MKI indicatoren

Vanaf juli 2022

MILIEU- IMPACTCATEGORIE 	INDICATOR 	EENHEID
Klimaatverandering - totaal	GWP-totaal	kg CO ₂ -eq
Klimaatverandering - fossiel	GWP-fossiel	kg CO ₂ -eq
Klimaatverandering - biogeen	GWP-biogeen	kg CO ₂ -eq
Klimaatverandering - landgebruik en verandering in landgebruik	GWP-luluc	kg CO ₂ -eq
Ozonlaagaantasting	ODP	kg CFC ₁₁ -eq
Verzuring	AP	mol H ⁺ -eq
Vermesting zoetwater	EP-zoetwater	kg PO ₄ -eq
Vermesting zeewater	EP-zeewater	kg N-eq
Vermesting land	EP-land	mol N-eq
Smogvorming	POCP	kg NMVOC-eq
Uitputting van abiotische grondstoffen mineralen en metalen	ADP-mineralen & metalen	kg Sb-eq
Uitputting van abiotische grondstoffen fossiele brandstoffen	ADP-fossiel	MJ, net cal. val.
Watergebruik	WDP	m3 world eq. deprived
Fijnstof emissie	Ziekte door PM	Ziekte-incidentie
Ioniserende straling	Humane blootstelling	kBq U235-eq
Ecotoxiciteit (zoetwater)	CTU ecosysteem	CTUe
Humane toxiciteit, carcinogeen	CTU humaan	CTUe
Humane toxiciteit, non-carcinogeen	CTU humaan	CTUh
Landgebruik gerelateerde impact/ bodemkwaliteit	Bodemkwaliteits index	Dimensieloos

MKI in de keten

Opdrachtgever
hanteert MKI in
de aanbesteding

Opdrachtgever wil een duurzaam project. Daarbij waardeert hij inschrijvers die tot een lage MKI score en dus een lage milieu-impact weten te komen.

Inschrijvers

Inschrijvers maken een MKI berekening. Om tot een lage score te komen, zoeken zij producten, materialen en diensten met een zo laag mogelijke MKI.

Nationale Milieu
Database (NMD)

Met diverse rekentools zoeken inschrijvers in de NMD naar duurzame producten en/of zoeken direct contact met toeleveranciers van duurzame(re) producten.

Toeleveranciers

Inschrijvers vragen toeleveranciers of zij LCA berekeningen hebben van hun producten. Inschrijvers zullen in hun aanbidding producten opnemen met een lage(re) MKI waarde.

Aanbieders van grondstoffen,
energie, transport, machines en
productieprocessen

Aanbieders van grondstoffen, energie, transport, machines en productieprocessen worden uitgedaagd om op zoek te gaan naar manieren om de MKI van hun dienstverlening te verlagen. Duurzame oplossingen krijgen de voorkeur van toeleveranciers en aannemers, omdat zij tot een gunstige MKI willen komen op product- of project-niveau. Dit effect is tot diep in ketens merkbaar.

Samenvattend

1. Duurzaam inkopen begint met duurzaam opdrachtgeverschap
2. Zorg voor een lange termijn visie
3. Wees nieuwsgiering, open, ken de markt
4. Duurzaam innoveren doe je samen: investeer in (echt) goed begrip van elkaars bijdragen en belangen
5. True pricing: achterhaal de echte prijs en betaal die, beloon duurzame oplossingen

Samenvattend: praktisch

1. Benut de R-ladder, begin bovenaan
2. Focus op wat bij jouw inkoop het meeste verschil maakt
3. Beperk transport, stuur aan op zero-emissie materieel, let op goede energielabels
4. Neem een innovatieparagraaf op in jouw uitvragen: voor ruimte voor duurzame ontwikkelingen
5. Gebruik een rekenmodel voor True Pricing, zoals MKI/CO₂-kosten

Meer informatie:
Janine Swaak
E: j.swaak@overijssel.nl
T: 0622925459